

Dos llibres per abans del 92

Perpiñà, Antoni: *El Camagüey* (selecció). A cura de Xavier Xargay. Els Llibres del Tint. Ajuntament de Banyoles, 1989. 163 pàg.

Diversos autors: *Antologia de l'estany*. Antologia de Joan Gratacós. Els Llibres del Tint. Ajuntament de Banyoles, 1989. 159 pàg.

No deu ser exactament casual que en uns temps —com els que corren— tan ufanosos de celebrar, commemorar o simplement preparar-se a ritme frenètic per a una data a hores d'ara ja mítica després de la qual —qui sap— el món caurà en un soporífer estat letàrgic, s'editi un llibre cent anys justos després de la seva publicació i, encara més, el llibre en qüestió versí sobre les Amèriques. I per si això no fos suficient encara, aparegui un altre volum que té com a tema l'estany, un estany igualment «locat» per la data mítica.

Ens estem referint, respectivament, al volum IV de la col·lecció banyolina Els llibres del Tint del pare Antoni Perpinyà i que porta per títol *El Camagüey* (selecció), aparegut recentment, i al número tres de la mateixa col·lecció *Antologia de l'estany* d'autors diversos (publicat la primavera passada). Un llibre i l'altre són motiu de comentari ara mateix.

Reprenent el fil del 92 i del controvertit «descobriment», amb *El Camagüey* hom té la impressió que es troba davant d'un llibre curiós. Xavi Xargay, que n'ha preparat l'edició, diu que es tracta d'un «llibre de viatges que segueix els esquemes dels llibres de viatges del s. XVIII, amb un evidentíssim retard» (el volum apareix el 1889). De fet, l'obra relata en primera persona l'experiència que, per a un escolapi banyolí, va suposar l'anada al Camagüey —una regió cubana— en qualitat de missioner. El resultat, a ulls d'un lector d'ara mateix, tal com deia abans, és, com a mínim, curiós: la fascinació per un exotisme, de segur, més exòtic aleshores encara; l'apologia d'una Espanya «madre patria»; i, en fi, un punt de vista moralitzant de fons. Tòt plegat ben amanit amb unes descripcions que, de tan minucioses i exhaustives, arriben a deixar notar un principi de fatiga; no hi falta tampoc una retòrica que pot recordar vagament èpoques no tan llunyanes en què el sol ja es ponien en algunes bandes de l'imperi, però que, en canvi, teníem NO-DO al cinema; algunes evocacions de la literatura més antiga també hi són presents, per exemple en el cap. VII, en què diversos contertulis defensen cadascun una fruita tropical diferent i n'argumenten convençudament qualitats i defectes. El combinat resultant és, doncs, variat i pintoresc i pot incitar el lector, per exemple, a la vella reflexió de si eren conqueridors o pares espirituals.

Acabarem amb una de freda i una altra de calenta: és veritablement una

pena que el glossari que tanca el volum i que hauria de contribuir a aclarir una terminologia estranya a la majoria de nosaltres, hagi estat víctima, altre cop, dels follets de la impremta, com va expressar algú. (També al primer volum de la col·lecció hi va haver un problema en aquest sentit).

Per contra, s'ha de lloar el fet de recuperar part de les magnífiques il·lustracions del volum original, la qual cosa ens acostava a una lectura per a nosaltres més conscientment llunyana —en l'espai, però també en el temps.

Pel que fa a *Antologia de l'estany* hem de dir, manllevant mots de Joan Gratacós, preparador de l'edició, que és una selecció del material literari que ha generat l'estany (de Banyoles, s'entén) i que, malgrat que la qualitat sigui desigual (i, de fet, ho és), els textos han estat escollits en funció de la seva representativitat.

Des dels temps de Verdaguer i la renaixença (curiosament Verdaguer i el pare Antoni Perpinyà sembla que es varen conèixer) passant pels del modernisme i posteriorment pels anys de la meitat de segle i acabant amb els anys més recents, aquest és el periple que recorre el llibre donant cabuda als diferents gèneres i estils literaris.

I com que se sol dir allò que en matèria de gustos... qui més qui menys pot trobar la seva debilitat en aquestes pàgines: una o les diverses versions de les llegendes locals; la morbositat, atractiva sempre, de les històries de Bertrana; la tronada carincloneria —amb molt càlcul, així sí— d'un Martirià Llach i Estanyol de sospitosa anomenada; o, en fi, la molt passadora prosa de Jaume Farriol, amb ressons sens dubte planians.

El llibre, doncs, és fet de factures diverses, però té un interès global pel que representa.

Vet aquí dos volums —l'edició dels quals, val a dir-ho, continua essent tan acurada com en el cas dels anteriors llibres de la mateixa col·lecció— que semblen especialment llegibles en aquests dies, en aquests pocs anys que ens queden abans no hàgim traspasat la data fatídica.

DOLORS TORRENT

